

HELSE BERGEN HF
Postboks 1400
5021 BERGEN

Deres ref.:
Vår ref.: 20/13209-2
Saksbehandler: Jeppe Skullerud Ugland
Dato: 30.04.2020

Spørsmål om kontrollkommisjonens vurdering av farevilkåret i psykisk helsevernloven § 3-3

HelseDirektoratet viser til epost av 20. april 2020 fra overlege Morten Svendal Hatlen, Helse Bergen HF.

I henvendelsen reises det spørsmål ved om det er lovlig, evt. god praksis, at kontrollkommisjonen ikke tar stilling til farevilkåret dersom behandlingsvilkåret og kravet til manglende samtykkekompetanse er oppfylt, jf. psykisk helsevernloven § 3-3.

I lovens § 6-4 femte ledd fremgår det at "kontrollkommisjonen skal prøve alle sider av saken".

Kravet om full prøving av tvangsvedtaket innebærer en prøving av om vilkårene for tvang er til stede faktisk og rettslig sett, samt av at kravene til saksbehandlingen er overholdt. Det omfatter også de faglige vurderinger som ligger til grunn for vedtaket. Vurderingen må knytte seg til situasjonen når klagesaken avgjøres (såkalt nåtidsvurdering).

Dersom de andre vilkårene, herunder behandlingsvilkåret og manglende samtykkekompetanse, er oppfylt, er det derfor ikke "nødvendig" for vurderingen av vedtakets gyldighet at kontrollkommisjonen tar stilling til farevilkåret. Det samme gjelder ved rettslig prøving: Domstolene vil ofte bare ta stilling til ett av tilleggsvilkårene, da det er tilstrekkelig for at gyldig tvangsvedtak foreligger.

I henvendelsen reises det videre spørsmål ved om slik praksis svekker pasientenes rettssikkerhet.

Dersom en klage over tvungent psykisk helsevern er avslått av kontrollkommisjonen, kan som utgangspunkt ikke ny klage over det samme vedtaket fremsettes før etter seks måneder, jf. § 6-4 åttende ledd.

Som det fremgår av rundskrivet, under kommentarene til § 6-4 åttende ledd, er imidlertid denne bestemmelsen ikke til hinder for at kontrollkommisjonen behandler en klage i tilfeller der "endrede forhold" etter en konkret vurdering tilsier det.

Der en pasient gjenvinner samtykkekompetansen før karenperioden på seks måneder har utløpt, er dette "endrede forhold" som tilsier unntak fra karenperioden på seks måneder, dersom kontrollkommisjonen ikke tok stilling til farevilkåret i den første klagesaken.

HelseDirektoratet vil for øvrig understreke betydningen av at pasientens samtykkekompetanse vurderes både av faglig ansvarlig og kontrollkommisjonen - også i de sakene der kun farevilkåret er oppfylt, og vurderingen av samtykkekompetansen **ikke** er avgjørende for gyldigheten av tvangsvedtaket, jf. § 3-3 nr. 4 siste punktum. Dette fordi:

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Jeppe Skullerud Ugland, tlf.: +4798611007

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

- Samtykkekompetanse er en forutsetning for ev. behandling med legemidler basert på pasientens samtykke (frivillig behandling)
- Pasientens nærmeste pårørende får selvstendige rettigheter til informasjon og medvirkning der pasienten mangler samtykkekompetanse jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1 tredje ledd og § 3-3 annet ledd.

Vi håper dette ga svar på spørsmålene. Dersom det ønskes ytterligere presiseringer er det bare å ta kontakt.

Vennlig hilsen

Vårin Hellevik e.f.
seniorrådgiver

Jeppe Skullerud Ugland
førstekonsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Johnsen, Erik